

מטעמי תורת זילים

פרשת ויקרא – מעלתו של שיר השירים

מנהגם של חלק מקהילות ישראל לקרוא את ספר שיר השירים אשר חיבר שלמה המלך, בשבת (פתיח הדברי' חלק ג' אורח חיים סימן רס אות ח דף נה ע"ב ד"ה מנהגן של ישראל) **של חול המועד** (טעמי המנהגים ומקורי הדינים בחלק ענייני פסח אות תקפד) **אשר חל בתוך ימי חג הפסח** (פתיח הדברי' חלק ג' אורח חיים סימן רס אות ח דף נה ע"ב ד"ה מנהגן של ישראל). **וכן רבים נוהגים לקרוא אותו בליל הסדר** (יסודו ר' שבתאי לפי האר"י ז"ל ד"ה ואתא מלך מלכי המלכים, שלי"ה הקדוש מסכת פסחים בחלק מצה עשירה דף כ ע"א ד"ה חמץ נוקשה אינו מחמץ) **אחרי סיום קריאת ההגדה** (מורה באצבעי להחיד"א סימן ז אות ר').

יש להתבונן, מהי המעלה הגדולה של 'ספר שיר השירים' אשר חיבר שלמה המלך עליו השלום, שנוהגים לקרוא בימי חג הפסח?

שלמה המלך חיבר את 'שיר השירים' על פי שירת המלאכים

בשעה שנולד לוי בן יעקב עמדו המלאכים במרומים והחלו לשיר את 'שיר השירים' אך לא שרו אותו בשלימות, ואמרו "מי יתנַךְ כָּאֵךְ לִי יִזְכַּק שְׁדֵי אֲמִי אֲמַצְאָךְ בְּחוּץ אֲשַׁקֶּךְ גַּם לֹא יְבוּזוּ לִי" (שיר השירים ח, א) (וזהו פרשת שמות דף יח ע"ב ד"ה אמר רבי אלעזר בשם ר' אלעזר) וכוונתם "מי יתנַךְ כָּאֵךְ לִי" – מתי יזכו לשיר יחד עם הַלְוִיִּם למטה, "גַּם לֹא יְבוּזוּ לִי" – שלא יהיה השיר הזה נבזה עד אז (אור החמה' לר' אברהם אזולאי על זוהר פרשת שמות דף יח ע"ב ד"ה ימי יתנַךְ מהרמ"ק). ואחרי שעמרם הוליד את מרים ואהרן, הוא פרש מאשתו בגלל גזירת פרעה. ובעקבות דברי בתו (רשיי שמות ב, א עייש) הוא החזיר את אשתו שנאמר "וַיִּלְכֶּךְ אִישׁ מִבֵּית לְוִי וַיִּקַּח אֶת בַּת לְוִי" (שמות ב, א) (וזהו פרשת שמות דף יט ע"א ד"ה תאנא באותה שעה) **ואז נולד משה רבינו (אור החמה' על זוהר פרשת שמות דף יח ע"ב ד"ה אייר אלעזר אלו השירים בשם הרמ"ק) **שהיה עתיד להעמיד את הַלְוִיִּם המשוררים במשכן** (אור החמה' על זוהר פרשת שמות דף יח ע"ב ד"ה יט ע"א ד"ה יטעלו מהרמ"ק), **באותה השעה נשלם למעלה 'שיר השירים' להיות תמידי ומסודר** (אור החמה' על זוהר פרשת שמות דף יח ע"ב ד"ה אייר אלעזר אלו השירים בשם הרמ"ק).**

אז עמדו המשוררים והמשוררות של מלאכי מעלה על משמרתם (וזהו פרשת שמות דף יט ע"א ד"ה אמר רבי אלעזר) **והחלו לשיר את 'שיר השירים', אך גער בהם ה'** (וזהו פרשת שמות דף יט ע"א ד"ה תאנא באותה שעה) **כיון שעדיין לא עלתה שירת הַלְוִיִּם בעולם הזה** (אור החמה' על זוהר פרשת שמות דף יט ע"א ד"ה יגער מהרמ"ק). וביום שנבנה בית המקדש על ידי שלמה המלך החלו **שלושת האבות הקדושים, אברהם יצחק ויעקב, לעורר את המלאכים הגדולים הממונים על העולם לשיר את 'שיר השירים'** (וזהו פרשת תרומה דף קמג ע"ב ד"ה בספרא דאדם קדמאה' מספרו של אדם הראשון) **וְרָמְזוּ לַכֹּחַ בְּאוֹת שִׁי הגדולה שבתחילת ספר שיר השירים "שִׁיר הַשְּׁרִירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה" (שיר השירים א, א) כי יש לאות ש' שלושה ענפים** (אור החמה' על זוהר פרשת תרומה דף קמג ע"ב ד"ה בספרא דאדם' מ' משה קורדבורא). **ואכן באותו היום שנבנה בית המקדש הראשון היה שמחה בכל העולמות** (וזהו פרשת תרומה דף קמג ע"א ד"ה בית ראשון כד אתבני) **ושלימות, מה שלא היה אף במשכן ובמתן תורה** (אור החמה' על זוהר פרשת תרומה דף קמג ע"ב ד"ה 'חברייה פליגו' מהרמ"ק), **ואז פתחו המלאכים ואמרו את 'שיר השירים'** (וזהו פרשת תרומה דף קמג ע"א ד"ה בית ראשון כד אתבני).

'שיר השירים' הוא השיר של מלאכי השרת (מדרש רבא' על שיר השירים א, ב ד"ה ישקני מנשיקות פיהו, 'מדרש זוטא' על שיר השירים הנקרא גם 'אגדת שיר השירים' תחילת אות א) **שהם השרים העליונים** (וזהו פרשת תרומה דף קמג ע"ב ד"ה בספרא דאדם קדמאה' מספרו של אדם הראשון, וזהו פרשת שמות דף יח ע"ב סוף ד"ה דתני רבי שמעון, שיר השירים רבא' א, ב ד"ה ישקני מנשיקות פיהו) **המנגנים לפני הקב"ה** (וזהו פרשת תרומה דף קמג ע"א ד"ה בית ראשון כד אתבני) **מלך מלכי המלכים וגם אומרים 'קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ קְדוֹשׁ' (מדרש זוטא' על שיר השירים הנקרא גם 'אגדת שיר השירים' תחילת אות א). והם נרמזו בפסוק הראשון "שִׁיר הַשְּׁרִירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה" (שיר השירים א, א) שהתיבות "אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה" בגמטריא 'הַשְּׁרִירִים' עם הכולל, כנגד 'מְלָאכֵי הַשְּׁרֵת' (מחבר הרוקח ר' אלעזר מגרמליא בפירושו על שיר השירים אות א ד"ה אשר לשלמה). **וכן בפסוקים "שִׁיר הַשְּׁרִירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה": וְשִׁקְנֵי מְנַשְׁקוֹת פִּיהוּ" (שיר השירים א, א-ב) שראשי התיבות "הַשְּׁרִירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמָה וְשִׁקְנֵי מְנַשְׁקוֹת" יוצא התיבה 'האליים' לומר שהוא שיר של המלאכים הנקראים גם בשם 'בני אליים' (מחבר הרוקח ר' אלעזר מגרמליא בפירושו שיר השירים אות ב ד"ה אשר לשלמה) כמו שנאמר בפסוק "כִּי מִי בְּשִׁחַק יַעֲרֹךְ לְהִי יְדַקְּמָה לְהִי בְּבִגְי אֱלִים" (תהלים פט, ז) (מצודת ציון תהלים פט, ז).****

שלמה המלך חיבר את ספר שיר השירים בעת זקנותו (פירוש תוספות להחיד"א על 'אבות דרבי נתן' דף רטו ע"א ד"ה 'ירש"י ז"ל בשם רש"י, 'מגדל דוד' על ספר שיר השירים להרדב"י פרק א על הפסוק 'שיר השירים אשר לשלמה', ישער התפילה' למחבר ספר 'באר מים חיים' על התורה ר' חיים מצ'רנובין בשער השמיני פרק מג), **כאשר שָׁבְתוּ מִמֶּנּוּ כוֹחוֹת הַתְּאוּה וּגְבֵרוּ בּו כוֹחוֹת הַהֶשְׁכֵּל, והשתוקקה נשמתו לעלות למקום מחצבה** (מגדל דוד' על ספר שיר השירים להרדב"י פרק א על הפסוק 'שיר השירים אשר לשלמה'). **אז הוא זכה לעמוד בשירתם של המלאכים המשוררים העליונים וחיבר את 'שיר השירים', שהוא מעין דוגמא של נועם העליון** (יספר הליקוטים להרמ"ד וואלי בפרק בענין ספר שיר השירים) **שירת המלאכים העליונים לפני המלך העליון** (וזהו פרשת תרומה דף קמג ע"ב ד"ה כיון שאתא). **וזהו סוד מה שאמר שלמה המלך "עֵשִׂיתִי לִי שְׁרִירִים וְשִׁרֹת" (קהלת ב, ח) שהכוונה למלאכים העליונים שיש בהם בחינת זכר ונקבה המשוררים לאלקים חיים** (יספר הליקוטים להרמ"ד וואלי בפרק בענין ספר שיר השירים), **ששלמה המלך קיבל דעת לשיר מאותם השירים העליונים שלהם** (וזהו פרשת שמות דף יח ע"ב ד"ה דתני רבי שמעון, וזהו פרשת שמות דף יט ע"א ד"ה ואמר רבי אלעזר).

'שיר השירים' הוא קודש קודשים וכולל בתוכו סודות עצומים מאוד

כל השירים קודש ואילו 'שיר השירים' הוא קודש קודשים (וזהו חדשי' פרשת אחרי מות דף נח ע"ב ד"ה דודי יד לנגו, 'מגדל דוד' להרדב"י על שיר השירים פרק א ד"ה שיר השירים כבר ידעת. וראה במשנה ידים ג, ה שם הנוסח 'כל הכתובים קודש ושיר השירים קודש קודשים') **שהוא עולה על כל השירים** (עפ"י רש"י על שיר השירים פרק א ד"ה שיר השירים אשר לשלמה), **כי הוא משובח מכל שאר מיני שירה שהיו ויהיו בעולם. והם תשעה שירים "מִמְזֹר שִׁיר לְיוֹם הַשַּׁבָּת" (תהלים צב, א), "אֵז לְשִׁיר מְשֻׁחַ וּבְגִי שִׁירָאֵל אֵת הַשִּׁירָה הַזֹּאת" (שמות טו, א), "אֵז לְשִׁיר וְשִׁירָאֵל אֵת הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלֶי בְּאֵר עֵנִי לְהִי" (במדבר כא, ז) "הַאֲזִינוּ הַשָּׁמַיִם וְאֲדַבְּרָה וְתִשְׁמַע הָאָרֶץ אֲמִרֵי פִי" (דברים לב, א), "אֵז יְדַבֵּר הַזֹּשֶׁע לְהִי בְּיוֹם תַּת ה' אֵת הָאֲמִרֵי לְפָנַי בְּגִי וְשִׁירָאֵל" (יהושע י, יב) "וְתִשְׁרַר דְּבוּרָה וּבִרְקָן בְּנֵי אֲבִינְעִים" (שופטים ה, א) "וְתִתְפַּלֵּל תְּנָה" (שמואל א' ב, א), "לְמַנְצָח לְעִבְדָּה ה' לְדוֹד אֲשֶׁר דָּבַר לְהִי אֵת דְּבָרֵי הַשִּׁירָה הַזֹּאת" (תהלים יח, א) **וכן שירה עתידה כשיצאו מהגולה "השיר הַזֶּה לְכֶם כְּלִיל הַתְּקֵדֶשׁ חָג" (ישעיה ל, כט) (תרגום על שיר השירים פרק א, א). ושלמה המלך הצליח להשיג את שיר השירים ברוב חכמתו** (ישער התפילה' למחבר 'באר מים חיים' ישער השמיני פרק מג ד"ה ואם עיני שכלך) **וב'רוח הקודש' (משנת חכמים' לר' משה חגוני המעלה השנית בשמיעת האזון דף כג ע"א בסוגריים) 'ורוח נבואה' על ידי ה' אדון כל העולם** (תרגום על שיר השירים פרק א, א עייש. וראה זוהר פרשת תרומה דף קמג ע"ב ד"ה יתא חזי שירתא' והלאה מדוע מעלת שיר השירים מעל 'שירת הים' על אף ששר אותו משה רבינו ואכמ"ל).**

שיר השירים הוא קודש קודשים וכולו סודות מסודות התורה (ישמן הטוב וזקן אהרן בחלק 'ישמן הטוב' על שיר השירים דף צ) **וחכמה ודברים עליונים, ומְשָׁלִים רוחניים, וסודות עמוקים, ורמזים דקים ומדבש מתוקים והדברים עתיקים** (מגדל דוד' לר' דוד בן זמרא על ספר שיר השירים פרק א על הפסוק 'שיר השירים אשר לשלמה'). ואף שלפי פשוטו דיבר שלמה המלך בדיבורי האַרְצִיּוֹת של בחור עם בתולה, חותן וכלה, בְּנֻיָּהוּ ויִזְפִּיין בפרטות איבריהן, וכינה אותן בנוי העיזים והעדריים בְּשִׁעָרָן וּבְצִמְרָן וכדומה, **הרי שלמה המלך גזו והעלים והעטיף שם סודי סודות וכוונות וייחודי שמונתו ברוך הוא לאין שיעור וערך. כי הוא השיג וידע כל האורות והשמות שבכל חפצי הארץ, ועשה משל מאותם שמות הקודש והייחודים הרמזים בהם** (ישער התפילה' למחבר 'באר מים חיים' שער השמיני פרק מג ד"ה ואם עיניי שכל לך), ולכן 'שיר השירים' משובח יותר מכל חכמתו של שלמה המלך ובכללם ספריו 'קהלת' ו'משלי' (גבול בנימין' לר' בנימין הכהן חלק ג דרוש ס לשמיני עצרת וקהלת דף קטו ע"א טור ב ד"ה ונברא המדרש) וסודות רבים תלויים בתיבות 'שיר השירים' ובאומרים (יאור החמה' על זוהר פרשת תרומה דף קמד ע"א ד"ה 'בגין דאצטרק' מהרמ"ק).

כשחלה ר' אליעזר הגדול לפני פטירתו, היה ערב שבת וראה שהוא עומד להסתלק מן העולם. אז בא ר' עקיבא לבקרו, ופתח ר' אליעזר ודרש ב'מעשה מרכבה' ובאה אש והקיפה את שניהם, ואחרי שסיימו ללמוד הסתלקה לה האש. ואז הוסיף ר' אליעזר ללמד את ר' עקיבא עוד כמה סתרי תורה. **וכשהגיע לשיר השירים, לימד אותו מאתים ושש עשרה טעמים בפסוקי שיר השירים והחלו עיניו של ר' עקיבא יורדות דמעות** (זוהר פרשת וירא דף צח ע"א ד"ה תנו רבנן – דף צט ע"א ד"ה אפתח פומיה) **כי ידע עד היכן הדברים הללו מגיעים** (טורי זהב על שו"ע אורח חיים סימן רפח אות ב ד"ה וכן מי שיש לו עונג) **וחזרה האש להקיף אותם כבתחילה. וכאשר הגיע ר' אליעזר לפרש את הפסוק "סִמְכוּנֵי בָּצְיִשׁוֹת רְפָדוּנֵי בְּתַפּוּחִים כִּי חוֹלַת אֶהְבֶּה אֲנִי" (שיר השירים ב, ה) לא היה יכול ר' עקיבא עוד לסבול והרים קולו בבכיה וצעק, כי לא היה יכול לדבר ממורא השכינה שהיתה שם. ואחרי שר' אליעזר לימדו את כל הדברים העמוקים והסודות העליונים שיש בשיר השירים, הוא השביע אותו שבועה שלא ישתמש בשום פסוק שבו כדי שהקב"ה לא יחריב את עולמו בשבילו, שאין רצון לפניו יתברך שישתמשו הבריות בפסוקי 'שיר השירים' מרוב הקדושה שבו** (זוהר פרשת וירא דף צח ע"א ד"ה תנו רבנן – דף צט ע"א ד"ה אפתח פומיה).

כל פסוקי שיר השירים לא נאמרו כפשוטן ממש אלא רק בלשון משל ומליצה (ירב פעלים' לר' יוסף חיים מבגדד מחבר ספר 'בן איש חי' יורה דעה חלק א סימן נו ד"ה ודע כי קודם). והשיר הזה איננו תיאור גופני חלילה שהרי אסור לכולם לכתוב דברים כאלו וכל שכן לשלמה המלך, אלא הוא רק תיאור חֲשֵׁק רוחני (דרשות על התורה' לר' יהושע אבן שועיב ליום אחרון של פסח מדרש שיר השירים דף מב ד"ה וחכמים ז"ל מונין אותן). **לכן אמרו רבותינו שהקורא פסוק אחד משיר השירים בבית המשתה ועושה אותו כמין זמר, מביא רעה לעולם** (גמ' סנהדרין דף קא ע"א ד"ה תנו רבנן, מסכת כלה פרק א, א) **ואין לו חלק לעולם הבא** (יראשית חכמה' לר' אליהו די וידאש שער האהבה פרק י ד"ה 'יהי אלפסי' בשם ר' עקיבא בתוספתא דסנהדרין פרק יב). **והתורה חוגרת על זה שק ועומדת לפני הקב"ה ואומרת "רבונו של עולם עשאוני בניך ככינור שמנגנים בו לצים** (גמ' סנהדרין דף קא ע"א ד"ה תנו רבנן, מסכת כלה פרק א, א) **שעשו ממני צחוק בבית המשתה!"** (זוהר פרשת תרומה דף קמד ע"א ד"ה ועל דא תנינן). **ומה שהתורה היא זו שתובעת את עלבוננו של 'שיר השירים' זה מוֹף ששיר זה הוא עיקר עד שכל התורה כולה תלויה בו** (יאור החמה' לר' אברהם אזולאי זקנו של החיד"א על זוהר פרשת תרומה דף קמד ע"א ד"ה ועיד תנינן מהרמ"ק. וראה 'רבינו אפרים על התורה' פרשת צו על הפסוק 'וזאת תורת זבח השלמים' שאם לא ניתנה התורה כדי היה כל העולם לעמוד בכוח 'שיר השירים').

'שיר השירים' קדוש ומעולה ומשובח יותר מכל שאר השירים

השבח והמעלה של שיר השירים שהוא כולל את כל התורה (זוהר פרשת תרומה דף קמד ע"א ד"ה ועל דא תנינן, זוהר פרשת תרומה דף קמג ע"ב ד"ה שירתא דא שירתא). ובכלל זה כל מעשה בראשית, וכל הסוד של האבות הקדושים, וכל גלות מצרים ויציאת מצרים, ושבח שירת הים, ואת עשרת הדיברות ומעמד הר סיני, והליכת ישראל במדבר עד שעלו לארץ ישראל ובנו את בית המקדש. וכן כולל את כל מה שעתידי להיות בגלות ישראל בין האומות וגאולתם, וכל ענין תחיית המתים עד היום ההוא שיהיה שבת לה' יתברך באלף השביעי לבריאה (זוהר פרשת תרומה דף קמד ע"א ד"ה ועל דא תנינן). **וכך הכל נכלל בשיר השירים, כל מה שהיה וכל מה שעתיד להיות** (זוהר פרשת תרומה דף קמד ע"א ד"ה ועל דא תנינן, זוהר פרשת שמות דף יח ע"ב סוף ד"ה דתני רבי שמעון). **לכן לגודל חשיבותו של 'שיר השירים' צריך האדם לשמור ולהעלות כל תיבה ותיבה עטרה על ראשו** (זוהר פרשת תרומה דף קמד ע"א ד"ה ועל דא תנינן). **ואשרי הזוכה לדיעה בשיר השירים, שאז הוא יידע בעניני התורה והחכמה ויאזין ויחקור ויוסיף כוח וגבורה ובמה שהיה ובמה שעתיד להיות – ולזה זכה שלמה המלך** (זוהר פרשת שמות דף יח ע"ב ד"ה אמר רבי נחמיה. וראה 'שיחות הר"ן' לר' נחמן מברסלב באות רמג שאמר כי כל הרפואות שבעולם כללות בשיר השירים. וצויה לאדם אחד שידע שיש לו חולה בתוך ביתו שיקום קודם אור היום ויאמר את כל שיר השירים, וכן עשה ותכף היה שינוי לחולה וחזר לאיתנו. וכן בספר 'סגולות ישראל' מערכת ר אות כ ערך 'רפואה' כתב כי מי שרגיל לקרוא 'שיר השירים' בכל ערב שבת וצריך לרפואה, אז כשיגיע לפסוק שהוא יודע כי מסוגל לרפואה שיאמר אותו בכונה עצומה ויתפלל במחשבתו שיעזור לו ה' יתברך או לבני ביתו ברפואה שלימה).

שיר השירים הוא קדוש ומעולה ומשובח יותר מכל השירים שעשה שלמה המלך אחרי שבנה את בית המקדש (הרמ"ד וואלי שהיה תלמיד חבר להרמ"ל בפירוש על שיר השירים פרק א ד"ה שיר השירים אשר לשלמה). ואף על פי כן אין יכולים להבין בפשוטן של דברים שום דבר, ביחס לשאר הכתובים. **והטעם לזה כי כל התורה היא ממוצע בין עולם השפל לעולמות העליונים ואילו שיר השירים הוא ממוצע בין עולמות העליונים ל'אין סוף' ברוך הוא, לפיכך אין מבינים. וכן הנביאים היו מעלים בדבריהם את העולם השפל לעולמות העליונים, ואילו שיר השירים מעלה את העולמות העליונים ל'אין סוף' ברוך הוא (מדרש פנחס' לר' פנחס מקאריץ דף כו אות כ, 'ליקוטי שושנים' לר' פנחס מקאריץ אות פג ד"ה בשיר השירים). לכן בספרי 'משלי' ו'קהלת' של שלמה המלך אשר מלאים מוסר ויראת שמים, יש הרבה תיבות קדושה וטהרה, אך בספרו 'שיר השירים' אין שום תיבת קדושה וטהרה – וזה לגודל עוצם קדושתו של 'שיר השירים' עד שבני האדם אינם רואים בו שום קדושה** (ליקוטי מוהר"ן לר' נחמן מברסלב אות רמג, 'ליקוטי הלכות' לר' נתן תלמיד ר' נחמן מברסלב בחלק אורח חיים ג' פורים ד, ח. וראה זוהר פרשת תרומה דף קמד ע"א ד"ה 'ואי תימא' והרמ"ק באור החמה' על זוהר שם ד"ה 'אמאי איהי' מדוע שיר כל כך חשוב כמו שיר השירים נמצא בכתובים ולא ביהדות' או בניביאים' והביא פירוש עפ"י הסוד).

שבח שיר השירים נעלה יותר מכל השבחים שלפניו יתברך (זוהר פרשת תרומה דף קמג ע"ב ד"ה ותושבחה דא איהו) **והוא כביכול 'תָּאָב' לו יותר מכל השירים. וזה נרמז בפסוק הראשון בתורה "בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹקִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ" (בראשית א, א) שהתיבה "בְּרֵאשִׁית" היא אותיות 'שִׁיר תָּאָב', והכוונה לשיר השירים המשובח מכל השירים. לכן מה שנאמר בתחילת שיר השירים "שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשִׁלְמֹה" (שיר השירים א, א) אין הכוונה לשלמה המלך אלא להקב"ה שהוא מלך השלום שלו** (תיקוני זוהר' יתיקון י דף כד ע"ב תקונא עשיראה ד"ה בראשית שיר תאב). **ומטעם זה שלמה המלך לא הזכיר בפסוק הראשון של ספרו שיר השירים את שמו של דוד אביו, בשונה מתחילת ספרו 'קהלת' שנאמר "דְּבַרְךָ קִהְלַת בְּן דָּוִד מְלֶךְ בִּירוּשָׁלַם" (קהלת א, א) וכן מתחילת ספרו 'משלי' שנאמר "מִשְׁלֵי שְׁלֹמֹה בֶן דָּוִד מְלֶךְ יִשְׂרָאֵל" (משלי א, א) (תומת אנך' להחיד"א על שיר השירים א ד"ה שיר השירים). וגם כל שאר המקומות ב'שיר השירים' שבהם נכתבה התיבה "שְׁלֹמֹה" הכוונה להקב"ה, חוץ ממקום אחד (זוהר פרשת בראשית בהשמטות סימן מד ד"ה ומה חכמה נתן) בפסוק "הִנֵּה מִטְּוֹתָי שְׁלֹשְׁלֹמֹה שְׁשִׁים גְּבָרִים סָבִיב לָהּ מְגַבְרֵי יִשְׂרָאֵל" (שיר השירים ג, ז) (מסכת כלה' פרק ה, יז. וכתבו שם כי יש אומרים שהוא פסוק אחר "כִּרְמֵי שְׁלֵי לְפָנֵי הָאֱלֹהִים לְךָ שְׁלֹמֹה ומאתים לְקָרִים אֶת פְּרִי" (שיר השירים ה, יב) ע"ש).**

שלמה המלך חיבר אלף וחמש שירים שנאמר ו"תִּרְבַּח חֲכָמָת שְׁלֹמֹה מִחֲכָמַת כָּל בְּנֵי קִדְּוֹס וּמִכָּל חֲכָמַת מִצְרָיִם: וַיִּחְפְּס מִכָּל הָאֲדָם מֵאִתּוֹ הָאֲזָרְחִי וְהִימָן וְכָלכָּל וְדָרְדַּע בְּנֵי מְחֹל וְיֵהִי שְׁמוֹ בְּכָל הַגּוֹיִם סָבִיב: וַיִּדְבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מִשָּׁל וַיְהִי שִׁירֹ חֲמִשָּׁה וְאַלְפִי" (מלכים א' ה, י - יב). **'וְשִׁיר הַשִּׁירִים'** הוא גדול ונעלה יותר מכל האלף וחמש שירים, והוא נוסף עליהם ולא נמנה עמהם. וזה נרמז בדברי רבותינו שאמרו "שיר השירים תתרו"ן סימן" (ראה זוהר חדש' דף ע"ב ע"ד ד"ה שיר תתרו"ן סימן) והוא מפי אליהו הנביא), שהכוונה כי יחד עמו יש תתרו"ן שירים שהם אלף ושש (יקול אליהו להגרי"א על שיר השירים פרק א באות קמד, 'ספר הליקוט' חלק א' להרמ"ד וואלי בחלק 'ביאור מאמר זהר חדש' ד"ה בענין אמרם ז"ל). וזה נלמד מהפסוק "שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשְׁלֹמֹה" (שיר השירים א, א) כי כאשר עושים את התיבה "הַשִּׁירִים" עם כל אותיות המילוי כך "ה"י ש"י יו"ד ר"י ש"י יו"ד מ"ם עולה הכל בגמטריא אלף וחמש. ולכן שיר זה נקרא "שִׁיר הַשִּׁירִים" שהוא "שִׁיר" הנוסף על כל שאר "הַשִּׁירִים" כך שיחד עמהם זה אלף ושש (יקול אליהו להגרי"א על שיר השירים פרק א באות קמד, עבודת הגרשוני לר' גרשון בן ר' אברהם אחיו של הגרי"א תחילת ביאור שיר השירים א, א בשם דודו הגרי"א). והאות ש' הגדולה שבתחילת הפסוק "שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר לְשְׁלֹמֹה" (שיר השירים א, א) רומזת על כך שאין שירה חשובה מזו (מחבר הרוקח ר' אליעזר מגרמיזא על שיר השירים אות א ד"ה שיר שין רבת).

מנהג ישראל לקרוא את כל 'שיר השירים' בתוך ימי חג הפסח

חסידיים ואנשי מעשה נוהגים לקרוא את שיר השירים בליל הסדר (ש"ה'ה הקדוש מסכת פסחים בחלק מצה עשירה דף כ ע"א ד"ה חמץ נוקשה אינו מחמץ) **אחרי סיום סדר פסח** (נמרה לספר' לר' ידידיה טיאה וויל על הגדה של פסח דף ז ע"ב ע"ד ד"ה כל אותו הלילה) **ואמירת פיוט 'חד גדיא'** (עפ"י 'יסוד ר' שבתי לפי האר"י ז"ל ד"ה 'ואתא מלך מלכי המלכים') **וכן שאר הפיוטים** (ניסוד ושורש העבודה' חובת המועדות פרק שישי על התיבות 'רצצה מוציא מצה'), **כי אמירתו בליל זה מסוגלת עד מאוד וכוחה גדול** (יקונטרס היחיאל' בחלק בית עולמים פרק טו סימן מ' ד"ה 'ישוב ראיתי' וזה מהמחבר ולא מספר 'ישמת דוד' עיי"ש להבנת הענין). **ונכון לקרואו תיכף בלי הפסק כלל** (חיים לראש' לר' חיים פאלאגי דף קד ע"ב אות ב), **ולומר את כל שיר השירים** (מורה באצבע' להחיד"א סימן ז אות רז) **בלשון הקודש דווקא ולא בלעז** (חיים לראש' לר' חיים פאלאגי דף קד ע"ב אות ב), **ובמתינות גדולה** (ניסוד ושורש העבודה' חובת המועדות פרק שישי על התיבות 'רצצה מוציא מצה') **וקול נעים** (ניסוד ושורש העבודה' חובת המועדות פרק שישי על התיבות 'רצצה מוציא מצה', 'חיים לראש' לר' חיים פאלאגי דף קד ע"ב אות ב) **וקול שמחה. כי אז הוא זמן שמחה "עת הזמיר הגיע"** (שיר השירים ב, יב) **שכל העולמות העליונים למעלה מאירים ומזהירים** (מורה באצבע' להחיד"א סימן ז אות רז). **וכן היה בשעה ששלמה המלך תיקן את שיר השירים, שנעשה שמחה למעלה** (ראשית חכמה' שער היראה פרק ט ד"ה נשאר עליו לבאר) **לפני הקב"ה, כמו שלא היה מעולם** (זוהר פרשת אחרי מות דף ע"ב ע"ד ד"ה תא חזי לא אשתכח).

רבים נוהגים לקרוא את שיר השירים בתוך ימי הפסח כי רובו נאמר על יציאת מצרים (יחי אברהם' לר' אברהם כלפון על טעמי המצוות מצוה ערה). והוא נקרא דווקא בשבת של חול המועד פסח, כי יום שבת רומז לעולם הבא' ובשיר השירים יש הרבה רמזים על העולם הבא' (נפתח הדביר' חלק ג' אורח חיים סימן רס שבת אות ח דף נה ע"ב ד"ה 'מנהגן של ישראל' בשם פרי מגדים). **ועוד טעם לקריאתו בפסח כי מִסְפָּר שנות השיעבוד של בני ישראל במצרים הוא כמספר הפסוקים ב'שיר השירים'** (שפה אחת' להחיד"א על הגדה של פסח ד"ה יורד מצרימה אנוס על פי הדיבור), שהרי כל זמן שלוי בן יעקב היה קיים לא השתעבדו בני ישראל למצרים שנאמר "וַיָּקָם מֶלֶךְ תַּדְשׁ עַל מִצְרָיִם אֲשֶׁר לֹא יָדַע אֶת יוֹסֵף" (שמות א, ח) (וסדר עולם' לר' יוסי בן ר' חלפתא פרק ג) ולוי היה האחרון באחים שמת לפי שהארץ ימים יותר מכולם (רש"י שמות ו, טז). וממותו של לוי ועד שיצאו ישראל ממצרים עברו מאה ושבע עשרה שנה (וסדר עולם' לר' יוסי בן חלפתא פרק ג על פי ביאור והגהות הגרי"א אות ז), וכן בשיר השירים המדבר ביציאת מצרים יש מאה ושבעה עשרה פסוקים בדיוק, כנגד שנות השיעבוד (שפה אחת' להחיד"א על הגדה של פסח ד"ה יורד מצרימה אנוס על פי הדיבור, 'כסא רחמים' להחיד"א מסכת סופרים פרק יב הלכה ב בחלק 'פירושי ד"ה ואגב נאמר בזה).

הצדיקים אומרים את השיר המקודש הזה בקדושה וטהרה ומלהיבים לבם לעבודת הבורא ('צורר המור' לר' יעקב מליסא והוא פירושו לשיר השירים בהקדמתו), שאפשר על ידי אמירתו לדבק הנפש בו יתברך שמו ולעורר את רחמיו על ישראל. לכן היה מנהג בירושלים שבעת עצירת גשמים כל הקהילות היו מתכנסות בשבת קודש ואומרות את שיר השירים בנעימה וְזִמְרָה, ועל ידי אמירתה היו נדבקים בה' ברוך הוא בחשק ואהבה רבה, ואז מעוררים רחמים על ישראל ונשבר כל כוח 'הקליפות' ו'הסטרא אחרא' המפסקת בין ישראל לאביהם שבשמים, והוא יתברך היה שומע את תפילתם (יקונטרס היחיאל' לר' יצחק אלפיה בחלק בית עולמים פרק טו סימן מ' בהערה). **ויש שציוו כי בלוויה המתקיימת ביום שישי אחרי חצות היום ישירו את 'שיר השירים' בזמן שמולכים את המת לבית הקברות.** וזה לפי שאז הוא עת זמן גילוי הארת שבת קודש וניתנת תוספת נשמה לכללות ישראל, והחתן שהיא 'הנשמה' יוצא לקראת כלה שהיא ה'תוספת נשמה' שבאה אליה בשבת, וכך גם לנשמת האדם הצדיק יש שמחה על גילוי הארת השכינה הנראית לה בעת המיתה והמלאכים היוצאים לקראתה לקבלה, ממש כחתן לקראת כלה, ויש לה אז תוספות ועילוי בעולמות העליונים. לכן היו מעוררים בלוויה את החשק והדבקות באל יתברך על ידי 'שיר השירים' שהוא קודש קודשים, ואז נעשה לנשמה שפע ומנוחה בעולמות העליונים (יקונטרס היחיאל' בחלק בית עולמים פרק טו סימן מ').

תקנת הקדמונים לקרוא בכל ערב שבת את כל 'שיר השירים'

מנהג ישראל מתקנת הקדמונים לקרוא בכל ערב שבת את כל שיר השירים (נפתח הדביר' חלק ג' אורח חיים סימן רס שבת אות ח דף נה ע"ב ד"ה 'מנהגן של ישראל' וכתב שזה מספר יתקוני שבת' להאר"י ז"ל). כי שיר השירים קודש קודשים ואין כל העולם כולו כדאי כיום שבו ניתן שיר השירים לישראל (ראה משנה ידים ג, ה). ואין בכל ימי השבוע שעה מקודשת כשעה שהאדם פשט בגדי חול וטבל או רחץ פניו ולבש בגדים יקרים לכבוד שבת, שאז ניכרת ומתגלה אור תוספת קדושת השבת בגוף האדם ונמצא שעת כושר בשעה זו שיהיה גוף האדם במצב קדושה כזה שיהיה ראוי לקרוא את שיר השירים שהוא קודש קודשים (נפתח הדביר' חלק ג' אורח חיים סימן רס שבת אות ח דף נה ע"ב ד"ה 'מנהגן של ישראל' בשם אביו). וגם יום שבת קודש עצמו הוא זכר לעולם שכולו שבת, וערב שבת קודש בין השמשות הוא עת המיוחס לזמן הגאולה שיהיה בסוף האלף השישי לבריאה, לכן אז היא השעה המיוחדת לקריאת שיר השירים שיש בו מענייני הגאולה של ישראל ותחיית המתים עד ליום שכולו שבת לה' (נפתח הדביר' חלק ג' אורח חיים סימן רס שבת אות ח דף נה ע"ב ד"ה 'מנהגן של ישראל') **באלף השביעי לבריאה** (עפ"י זוהר פרשת תרומה דף קמד ע"א ד"ה ועל דא תנינן).

וכן יעשה כל איש לבב (סדרו של שבת' שורש השלישי ענף ב עלה ב דף ל ד"ה לכן אומרים שאר השירות) **וזריז, שהאיר ה' רוחו עליו** (ספר 'יתקוני שבת' להאר"י ז"ל בביאור 'לכה דודי ד"ה אחר כך יאמר תפילת רב), **שיקרא את 'שיר השירים' כולו מראשו לסופו** (ספר 'יתקוני שבת' להאר"י ז"ל בביאור 'לכה דודי ד"ה אחר כך יאמר תפילת רב, 'שיח יצחק' לר' יצחק מני בחלק ליום השישי אות צא) **משעת המנחה ומעלה** (סדרו השלישי' לשבת ויום טוב בענין שיר השירים ד"ה צריך לקרות) **בערב שבת קודם קבלת השבת, בעוד הוא כבר לבוש בבגדי שבת** (ספר 'יתקוני שבת' להאר"י ז"ל בביאור 'לכה דודי ד"ה אחר כך יאמר תפילת רב, 'אור צדיקים' למר"ימ פאפירש סימן כח הלכות שבת אות טו). **ויעשה כן בשמחה וקול נעים** (יבן איש חי' שנה שניה פרשת לך לך אות כג) **ויכוון שיש פנימיות באותם דברים כתובים אף שהוא לא זכה להבינם** (דבר בעתי' לר' מרדכי בן ששון שנודך במאמר על שיר השירים ד"ה יקרא שיר השירים). וזוהר מאוד באמירתה בדקדוק התיבות ולא יפסיק באמצע קריאתה אפילו בדברי תורה, כי כל הפסוקים של שיר השירים

מסודרים במעלות קדושות. ואם ישנה ויפסיק הוא יעשה פירוד חס ושלום למעלה (ייסוד ושורש העבודה) ר' אלכסנדר זיסקינד חלק שני שער השמיני פרק ראשון ד"ה יום פנה מחצות) ואז איך יאמר אחרי קריאת שיר השירים את הבקשה "בזכות פסוקיו ובזכות תיבותיו וכו' וצירופיו וכו'" אחרי שהוא הפריד את הצירופים בקריאתו?! (פתח הדביר) חלק ג' אורח חיים סימן רס שבת אות ט דף נו ע"א ד"ה הדבר פשוט).

ויזהר כל אדם לומר את 'שיר השירים' בכוונה שעל ידי כן ניצול מדינה של גהינם (מעשה רוקח' לר' אלעזר רוקח על המשניות מסכת שבת דף יז ע"ב ד"ה עוד טעם). כי שלוש פעמים ביום נחים הרשעים ואינם נדונים באש הגהינם (זוהר פרשת נח דף סב ע"ב ד"ה תלת זמני תוספתא), בזמן שלושת התפילות שחרית מנחה וערבית, כל תפילה במשך שעה וחצי (מעשה רוקח' על המשניות מסכת שבת דף יז ע"ב ד"ה עוד טעם) וזוהר פרשת נח). וכן במשך כל יום השבת שאינם נידונים בו. וכיון שיש בכל יום עשרים וארבע שעות, אז כשמחסירים מכך שלוש פעמים שעה וחצי – נשאר תשע עשרה וחצי שעות ביום. **ולכן בשה ימים יש סך הכל מאה ושבע עשרה שעות שהרשעים נדונים בגיהנם. וזה בדיוק מספר הפסוקים שיש בשיר השירים מאה ושבע עשרה פסוקים, כי שלמה המלך ביקש להינצל על ידי שיר השירים מ'דינה של גהינם' שהם מאה ושבע עשרה שעות בשבוע.** ועל זה דרשו רבותינו בפסוק "הנה מִקְטוֹתַי שֶׁלְשָׁלְמָה לְשֵׁים גְבֵרִים סָבִיב לָהּ מִגְבְּרֵי יִשְׂרָאֵל וכו' מִפְּחַד בְּלִילוֹת" (שיר השירים ג, ז) ששלמה המלך פחד מ'דינה של גהינם' הדומה ללילה (ראה גם יבמות דף קט ע"ב) (מעשה רוקח' על המשניות מסכת שבת דף יז ע"ב ד"ה עוד טעם).

לכן תיקנו הקדמונים לומר שיר השירים בכל שבת כדי שידעו שמי שאומר בכוונה שלימה ניצול מדינה של גהינם בכל שבוע מאה ושבעה עשרה שעות (מעשה רוקח' על המשניות מסכת שבת דף יז ע"ב ד"ה עוד טעם). ואם אדם לא הספיק לומר את 'שיר השירים' בערב שבת קודש אז יקרא בשבת מתי שיוכל (ייסוד ושורש העבודה) חלק שני שער השמיני פרק ראשון ד"ה פנה מחצות), אך ישתדל לומר לפני קבלת שבת לפחות ארבע פסוקים מתוך 'שיר השירים' והם "שֶׁקֶנִי מִנְשִׁיקוֹת פִּיהוּ כִּי טוֹבִים דְּדִידְךָ מִיָּנִי" (שיר השירים א, ב) "עוֹרֵי צַפּוֹן וּבֹאֵי תִימָן הִפִּיחֵי גִנִּי יָגִלוּ בְּשִׁמְיוֹ יָבֵא דוֹדֵי לִגְנוֹ וְיֹאכַל פְּרֵי מִגְדְּיוֹ" (שיר השירים ד, טו) "קוֹל דוֹדֵי הִנֵּה זֶה בֶּאֱמָן מְדַלֵּג עַל הַהָרִים מִקְפָּץ עַל הַגְּבְעוֹת" (שיר השירים ב, ח) "בְּאֵתֵי לִגְנֵי אַחֲתֵי כֶּלֶה אֶרְתִּי מוֹרֵי עִם בְּשִׁמְיִ אֶכְלְתִּי יַעֲרִי עִם דְּבָשִׁי שְׁתִּיתִי יִינִי עִם חֲלָבֵי אֶכְלוּ רְעִים שְׁתוּ וְשָׁכְרוּ דוֹדֵים" (שיר השירים ה, א), שראשי הפסוקים יוצא יעקב והוא בסוד הפסוק "וְהֶאֱכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אֲבִיךָ" (ישעיה נח, יד) (ספר יתקוני שבת' להארי"י ז"ל בביאור ו'לכ דודי ד"ה אחר, יסוד השלישי' לשבת ויום טוב בענין שיר השירים ד"ה צריך לקרות, 'פתח הדביר' חלק ג' אורח חיים סימן רס שבת אות ח דף נה ד"ה מנחה של ישראל) שנאמר על העונג השמור לאדם בעולם הבא (עפ"י 'שמות רבה' כה, טו) (ב) שניתן רק לזרע יעקב ובנו (עפ"י 'מצות דודי' ישעיה פרק נח, יד).

ישראל ישירו בכל עוז את 'שיר השירים' בגאולה שלעתיד לבוא

שיר השירים הוא קודש קודשים ויש בו רמז עקרי לגאולה העתידה. כי הגאולה האחרונה שונה מהגאולה הראשונה במצרים, לפי שהקב"ה עתיד לגאול את ישראל מעט מעט כמו השחר ההולך ומאיר (ראה מעשה בגמ' ירושלמי מסכת ברכות דף ד ע"א, א עם רבי חייה רבה ור' שמעון בן הלפתא שראו את 'אֶלְתֵּי תַשְׁחִיר'. והביאו שם שזה דומה לנס פורים שמרדכי עלה לגדולה לאט לאט כמתואר במגילת אסתר) ולא כמו שהיה בגאולת מצרים שהקב"ה האיר להם אור רוחני גדול באותו הלילה שנגאלו שנאמר בו "וְלִילָה פִּיּוֹם יֵאָרֵר כְּחֹשֶׁךְ פְּאוֹרָה" (תהלים קלט, יב). וטעם הדבר משום שיציאת מצרים היה צריך להיות בחיפזון כפי שנאמר "כִּי בְחִפְזוֹן יֵצְאֶתָּה מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם" (דברים טו, ג) היות שהיו משוקעים בטומאות וגילולים ולא נטהרו לפני הגאולה, לכן הוצרך הקב"ה להאיר להם ישראל אור רוחני גדול במצרים מנת שיברחו כל 'המזיקים' והמקטרגים שנאמר "תִּשְׁתַּחֲשָׁף וַיְהִי לִילָה בּוֹ תִרְמַשׁ כָּל חִתּוֹ יָעַר: הַכְּפִירִים שֶׁאֵגִים לְטָרֶף וְלִבְקֶשׁ מֵאֵל אֶכְלָם: תִּזְרַח הַשֶּׁמֶשׁ וְאֶסְפוּן וְאֶל מְעוֹנֹתֶם יִרְבְּצוּן" (תהלים קד, כ – כב). ואחרי יום טוב ראשון של פסח שכבר יצאו ישראל מארץ מצרים, נגנזו אותו האור וחזרה הטומאה למקומה (זרע שמשון' על ספר שיר השירים דף קמה ע"א טור ב ד"ה ימי זאת נשקפה' על פי הארי"י ז"ל).

אך לעתיד לבוא הגאולה תהיה גאולת עולם שאין אחריה טומאה, לכן אז היא תהיה כמו השחר ההולך ומאיר מעט מעט עד שיטרהו ישראל לגמרי ויתקיים הפסוק "וְהָיָה לָךְ ה' לְאֹר עוֹלָם" (ישעיה ס, יט). ודבר זה נרמז בשיר השירים "מִי זֹאת הַנִּשְׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר יָפָה כְּלָבְנָה בְּרָה פְּחֶמָה אֲיִמָּה כִּפְדָּלוֹת" (שיר השירים ו, ז) (זרע שמשון' על ספר שיר השירים דף קמה ע"א טור ב ד"ה מי זאת נשקפה) שבתחילה הגאולה תהיה מעט "כְּמוֹ שָׁחַר" הבוקע, ואחר כך האור יגדל יותר "יָפָה כְּלָבְנָה" כמו אור הלבנה, ואחרי זה יגדל עוד יותר "בְּרָה פְּחֶמָה" שיהיה כמו אור השמש, ובסוף תהיה "אֲיִמָּה כִּפְדָּלוֹת" (ארץ החיים) על התהלים לר' אברהם חיים הכהן תהלים כב, ג). וכן הוא בפסוק שבשיר השירים המכוון לסוד הגאולה האחרונה "שׁוֹבֵי שׁוֹבֵי הַשְּׁוֹלְמִית שׁוֹבֵי שׁוֹבֵי נִחְזָה בְּךָ" (שיר השירים ז, א), "שׁוֹבֵי שׁוֹבֵי הַשְּׁוֹלְמִית" (מגדל דוד' להרדב"ז פרק ז בשיר השירים ד"ה כל הכתוב מדבר) הם עם ישראל השלמים באמונתם (עפ"י רש"י שיר השירים ז, א ד"ה השולמית) ויוצאים מהגלות בשׁוֹבָה נְחֻתָּה שנאמר "בִּישׁוּבָה נְחֻתָּה תִּשְׁעוּן" (ישעיה ל, טו). ועל גאולה זו אמר הנביא "כִּי לֹא בְּחִפְזוֹן תִּצְאוּ וּבְמִנוּסָה לֹא תֵלְכוּן" (ישעיה נב, יב) (מגדל דוד' להרדב"ז פרק ז בשיר השירים ד"ה כל הכתוב מדבר).

שיר השירים הוא שיר של העתיד (צירור המור' לר' אברהם סבע חמיו ר' יוסף קארו פרשת ויגש פרק מו, כט ד"ה וכן לא היה לו לבכות) ויתעורר בזמן שִׁיאֲבֹד ס"מ הרשע וכל הממונים שלו מן העולם (יתקוני זוהר' תיקון י' דף כד ע"ב ד"ה והאי שיר מתי יתער). **ודבר זה נרמז בפסוק "אֶז יִשִׁיר מִשָּׁה" (שמות טו, א) "שִׁאֲז" הוא לשון עתיד כנגד 'שיר השירים' שעתידי להתעורר** (מגדל דוד' להרדב"ז על ספר שיר השירים פרק א ד"ה 'בספר התיקונים' עפ"י זוהר תיקונים) **וישראל ישירו אותו בגאולה** (צירור המור' לר' יעקב מליסא והוא פירוש לשיר השירים בתחילת אות א) **בִּיתָר שְׂאֵת וְיָתֵר עֹז** (כסא רחמים' להחיד"א על מסכת סופרים פרק יב הלכה ב בחלק 'פירושי' ד"ה ואגב נאמר בזה). **ולכן השיר הזה הוא המעולה שבכל השירים** (צירור המור' לר' יעקב מליסא והוא פירוש לשיר השירים בתחילת אות א) **והשירות. וישראל עתידים לומר אותו בהיכנסם אל האלף השביעי של הבריאה שהוא 'השבת הגדול והמנוחה' וכפי שנרמז על שיר השירים בפסוק "מִמְזֹמֹר שִׁיר לְיוֹם הַשְּׁבִיט" (תהלים צב, א) "ליום" שכולו "שִׁבְטָה" באלף השביעי, כי על ידי 'שיר השירים' יזכו אליו (עפ"י 'מגדל דוד' להרדב"ז על ספר שיר השירים פרק א ד"ה יומאן תבין קדושת השיר הזה), כן יהי רצון.**

<p>העלון מופץ לעילוי נשמת יוכבד חיה שרה בת ר' אברהם מאיר ז"ל למשפחה ברח"ט. ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת אליהו בן ניצול ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת סול בת מנחם (שמחה) ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת רחל בת גרשון ושירה אשת דוד דוד בן ישי-ה. ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת דוד בן ישי-ה ת.נ.צ.ב.ה.</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת עליזה בת יפה ז"ל ת.נ.צ.ב.ה.</p>
<p>העלון מופץ לעילוי נשמת אדם בן אורית הי"ד</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת ניר בן יהודית מרים הי"ד</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת יניב בן יהודית מרים הי"ד</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת אדם בן אורית הי"ד</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת ניר בן יהודית מרים הי"ד</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת יניב בן יהודית מרים הי"ד</p>
<p>העלון מופץ לעילוי נשמת אדם בן אורית הי"ד</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת ניר בן יהודית מרים הי"ד</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת יניב בן יהודית מרים הי"ד</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת אדם בן אורית הי"ד</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת ניר בן יהודית מרים הי"ד</p>	<p>העלון מופץ לעילוי נשמת יניב בן יהודית מרים הי"ד</p>